

Rapport

Datum: 1 februari 2007

Rapportnummer: 2007/019

Klacht

Verzoeker klaagt over de wijze waarop ambtenaren van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost op 22 april 2005 te Eindhoven zijn opgetreden. Hij klaagt er met name over dat de politie:

hem en/of zijn zaakwaarnemer en/of zijn vriendin heeft geweigerd een bevel tot binnentreden te tonen;

heeft geweigerd de door hem aangewezen zaakwaarnemer te woord te staan;

hem ten onrechte als verdachte heeft aangemerkt;

hem geboeid over straat heeft meegevoerd;

hem te lang in het politiebureau heeft vastgehouden.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 22 april 2005 stelden ambtenaren van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost op grond van artikel 9 van de Opiumwet (zie Achtergrond, onder E.) een onderzoek in in de woning van verzoeker, de heer W. De woning werd toen tevens bewoond door mevrouw M. Reden voor het onderzoek was dat uit een lopend politieonderzoek naar voren was gekomen dat in verzoekers woning vermoedelijk een hennepkwekerij aanwezig zou zijn en dat tevens aan de elektriciteitsmeter van de woning zou zijn geknoeid. Hiertoe trad de politie die dag met gebruik van een machtiging in de woning binnen tegen de wil van mevrouw M., die op dat moment alleen thuis was.
2. Kort nadat de politie de woning had betreden, kwam verzoeker, vergezeld door de heer D., ter plaatse. De politie verleende verzoeker en de heer D. toegang tot de woning.
3. In de woning constateerde de politie dat er geen hennepkwekerij aanwezig was. Wel werd materiaal aangetroffen dat geschikt was om een hennepkwekerij op te bouwen. Tevens werd geconstateerd dat aan de elektriciteitsmeter van de woning was geknoeid, hetgeen het ter plaatse gekomen elektriciteitsbedrijf eveneens bevestigde. Op grond hiervan hield de politie verzoeker die dag omstreeks 10.00 uur aan en bracht hem over naar het politiebureau. Hierbij werd verzoeker aan de handen geboeid.
4. Op 22 april 2005, omstreeks 11.53 uur verhoorde de politie verzoeker als verdachte van diefstal van elektriciteit. Tegen hem werd proces-verbaal opgemaakt wegens diefstal van elektriciteit. De politie stelde verzoeker om 14.45 uur in vrijheid.

5. Bij brief van 22 juni 2005 deelde de officier van justitie te 's-Hertogenbosch verzoeker mee dat hij had besloten hem niet (verder) te vervolgen wegens onvoldoende bewijs.

I. Ten aanzien van de weigering het bevel tot binnentreden te tonen

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er in de eerste plaats over dat de politie hem en/of zijn zaakwaarnemer en/of zijn vriendin heeft geweigerd een machtiging tot binnentreden te tonen. Hij liet weten dat op de verzoeken de machtiging te tonen de politie slechts met een rood mapje heeft gezwaaid waarin de machtiging aanwezig zou zijn.

2. De beheerder van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost liet op dit punt weten dat bij het binnentreden van de woning de betreffende politieambtenaar zich tegenover mevrouw M. heeft gelegitimeerd, de reden van zijn komst heeft meegedeeld en de machtiging ter inzage aan haar heeft afgegeven. Toen de politie in de woning aanwezig was en verzoeker daar ter plaatse was gekomen, heeft de politie zich tegenover hem eveneens gelegitimeerd, de reden van de komst bekend gemaakt en verzoeker de machtiging ter inzage gegeven, aldus de korpsbeheerder.

3. In een rapport dat hij van zijn bevindingen opmaakte, deelde politieambtenaar B. mee dat hij bij de voordeur van de woning had gestaan toen verzoeker en de heer D. arriveerden. Hij had beiden in de woning toegelaten. Verzoeker had hem toen laten weten dat de politie niet bevoegd was de woning te betreden, waarop B. zich had gelegitimeerd waarbij hij het doel van de aanwezigheid van de politie heeft meegedeeld. Voorts liet B. weten dat hij verzoeker de machtiging heeft getoond.

4. De eveneens bij het binnentreden aanwezige politieambtenaar S. deelde mee dat toen op aanbellen en aankloppen de woning werd opengedaan door mevrouw M. Zij had de politie toen laten weten een hoofdbewoner te zijn. Haar is de machtiging getoond en de reden van de komst medegedeeld, aldus S.

Beoordeling

5. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien. In dit verband bepaalt artikel 2, eerste lid, Algemene wet op het binnentreden (Awbi) dat de schriftelijke machtiging tot binnentreden, vereist bij het binnentreden zonder toestemming van de bewoner, zo mogelijk wordt getoond (zie Achtergrond, onder A.). Voorts wordt in de Grondwet bepaald dat van het binnentreden een verslag dient te worden opgesteld (zie Achtergrond, onder A.).

6. Het staat vast dat de politie zonder toestemming van M. de woning heeft betreden. Verzoeker, die later in de woning is verschenen, heeft de politie om inzage in de machtiging gevraagd. Het staat vast dat de politie bij het binnentreden in het bezit was gesteld van een machtiging tot binnentreden en dat van het binnentreden een verslag is opgesteld en dat een afschrift daarvan op vrijdag 22 april 2005 aan de bewoners is verstrekt.

Hoewel niet is gebleken of verzoeker de machtiging tot binnentreden daadwerkelijk in handen heeft gekregen, is de Nationale ombudsman van oordeel dat de politie met het (slechts) tonen ervan voldoende heeft aangetoond dat een machtiging aanwezig was bij het binnentreden. Hiermee is voldaan aan het wettelijk vereiste dat de machtiging zonodig wordt getoond. Hierbij speelt tevens een rol dat verzoeker kort na het binnentreden een verslag van het binnentreden is verstrekt. De politie heeft aldus voldaan aan het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van de weigering de zaakwaarnemer te woord te staan

Bevindingen

1. Voorts klaagt verzoeker erover dat de politie bij het optreden op 22 april 2005 in zijn woning heeft geweigerd de door hem aangewezen zaakwaarnemer, de heer D., te woord te staan. De zaakwaarnemer is zijn juridisch adviseur omdat verzoeker een beperkte opleiding heeft genoten en moeite heeft met het lezen van ambtelijke stukken. Verzoeker liet weten dat hij de politie toen diverse malen heeft meegedeeld dat de heer D. zijn zaakwaarnemer was. De politie heeft hierop niet gereageerd, aldus verzoeker.

2. De korpsbeheerder heeft op dit punt geen standpunt ingenomen.

3. Politieambtenaar S. berichtte dat verzoeker en een andere man tegelijkertijd de woning betraden, waarbij verzoeker hem meedeelde dat de andere persoon zijn juridisch adviseur was. Deze persoon had S. vervolgens enkele malen aangesproken waarbij hij liet weten dat de meeste politiemensen hem wel kenden. Voorts noemde deze persoon de namen van diverse politiemensen die hij kende of hem hadden leren kennen. Bij de uitleg die politieambtenaar B. aan verzoeker over het binnentreden gaf was de juridisch adviseur van verzoeker aanwezig, waarbij ook vragen van hem werden beantwoord, aldus S.

4. Politieambtenaar B. deelde mee dat hij de persoon die verzoeker vergezelde eveneens had toegestaan de woning te betreden. Hij had die persoon de toestemming gegeven onder de voorwaarde dat hij zich rustig zou gedragen. Reden hiervoor was dat zowel verzoeker als de andere persoon zich zeer recalcitrant en agressief gedroegen, aldus B.

Beoordeling

5. Op dit punt staan de lezingen van partijen tegenover elkaar. Er is niet gebleken van feiten of omstandigheden op grond waarvan aan de ene lezing over het gebeurde meer waarde moet worden toegekend dan aan de andere.

De Nationale ombudsman onthoudt zich op dit punt van een oordeel.

III. Ten aanzien van het aanmerken als verdachte

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de politie hem ten onrechte als verdachte heeft aangemerkt. Hij vroeg zich in dit verband af waarom slechts hij en niet (ook) zijn vriendin M., die de contractant is van het elektriciteitsbedrijf, als verdachte van diefstal van elektriciteit is aangemerkt.

2. De korpsbeheerder heeft op dit punt eveneens geen standpunt ingenomen.

3. Politieambtenaar S. deelde mee dat bij het betreden van de woning M. hem had meegedeeld dat zij één van de hoofdbewoners was en dat de woning eigendom was van haar en van verzoeker. Verzoeker had bij zijn binnenkomst enige tijd later meegedeeld dat hij hoofdbewoner van de woning was.

Beoordeling

4. Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen. Ingevolge artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) (zie Achtergrond, onder B.) wordt als verdachte aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Ingevolge artikel 53 Sv (zie Achtergrond, onder B.) is een opsporingsambtenaar in geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit bevoegd om een verdachte aan te houden.

5. Het staat vast dat de politieambtenaren bij het onderzoek in de woning een elektriciteitsmeter aantroffen waaraan was geknoeid. Personeel van het elektriciteitsbedrijf constateerde dat er valse loodjes aan het apparaat waren bevestigd, loodjes ontbraken, twee illegale zekeringen waren geplaatst en een stroomkabel buiten de meter om was aangesloten. Op grond van deze feiten en omstandigheden kon de politie in redelijkheid vermoeden dat verzoeker zich schuldig maakte aan diefstal van elektriciteit. Zij konden hem dan ook als bewoner van de woning als verdachte van de diefstal aanmerken en hem vervolgens aanhouden. In zoverre heeft de politie niet gehandeld in strijd met het verbod

van onrechtmatige vrijheidsbeneming.

Aan het voorgaande doet niet af dat de politie niet tevens verzoekers vriendin als verdachte heeft aangehouden.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het geboeid over straat vervoeren

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er over dat de politie hem vanuit zijn woning geboeid over straat heeft meegevoerd naar de politieauto. Hij stelt zich op het standpunt dat dit erg kwetsend was. Op zijn verzoek om pas in de auto te worden geboeid was de politie niet ingegaan.

2. De korpsbeheerder deelde mee dat verzoeker geen genoegen nam met de aanwezigheid van de politie en een verbaal agressieve houding tegenover de politie had aangenomen. Verzoeker had zich ondanks sommities van de politie daartoe niet rustig gedragen. Om die reden heeft de politie besloten verzoeker na zijn aanhouding geboeid over te brengen naar het politiebureau.

3. Politieambtenaar B. berichtte in zijn rapportage dat verzoeker zich zeer agressief en recalcitrant gedroeg tegenover de politie. B. liet weten dat hij diverse malen heeft getracht verzoeker tot bedaren te brengen, maar dat hij niet voor rede vatbaar bleek. B. heeft verzoeker diverse malen gewaarschuwd geen geweld tegenover de politie te gebruiken. Gelet op de agressieve houding van verzoeker heeft B. verzoeker geboeid voordat hij in een politieauto werd vervoerd naar het politiebureau.

4. Politieambtenaar S. deelde mee dat verzoeker na binnenkomst in de woning op luide toon de aandacht op zich vestigde. Op een gegeven moment wisselde verzoeker met medebewoonster M. wat woorden waarop M. enkele aanwezige honden in de tuin had gelaten en dat zij zich vervolgens terugtrok in de keuken. Hierbij straalde verzoeker en M. veel agressiviteit uit. S. kwam toen tot de inschatting dat verzoeker geweld zou kunnen gaan gebruiken tegenover de aanwezige politieambtenaren, aldus S. S. is hierop achter verzoeker gaan staan. Ook de juridisch adviseur had verzoeker gemaand kalm te blijven. S. hoorde B. tegen verzoeker zeggen dat hij was aangehouden waarop verzoeker meedeelde dat hij geen handboeien om wenste te krijgen. Nadat verzoeker was geboeid werd hij overgebracht naar het politiebureau.

Beoordeling

5. Het boeien van een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, welk recht in artikel 11 van de Grondwet is neergelegd. Bij of

krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt. Ten aanzien van personen aan wie rechtens de vrijheid is ontnomen, is in artikel 15, vierde lid, van de Grondwet meer in het algemeen bepaald dat zij kunnen worden beperkt in de uitoefening van hun grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt. Ook in artikel 8 van het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet.

In artikel 22 van de Ambtsinstructie is bepaald dat de ambtenaar een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen. Dit is slechts mogelijk indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden (zie Achtergrond, onder C.).

In de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen. In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omleggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen een veilig transport te waarborgen (zie Achtergrond, onder C.).

6. Zoals hiervoor onder III. is geoordeeld werd verzoeker rechtmatig van zijn vrijheid beroofd. Uit de overgelegde informatie blijkt dat de politie met vijf personen ter plaatse is geweest. De politie heeft laten weten dat verzoeker zich agressief en recalcitrant heeft opgesteld en ondanks sommaties niet rustig werd. Een politieambtenaar, S. verwachtte dat verzoeker geweld zou gaan gebruiken.

Voor zover kan worden vastgesteld dat verzoeker inderdaad dit gedrag vertoonde, kan niet worden gesteld dat dit een zodanig gevaar voor de veiligheid voor de politieambtenaren opleverde, dat dit het aanleggen van de handboeien rechtvaardigde. Zoals de politie heeft aangegeven, uitte verzoeker zich verbaal agressief.

Gesteld noch gebleken is dat verzoeker zich fysiek heeft verzet of dat er andere redenen aanwezig waren die het aanleggen van de handboeien rechtvaardigden. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat al te lichtvaardig is besloten verzoeker te boeien. Daar komt bij dat de politie in strijd met het wettelijk voorschrift heeft nagelaten het gebruik van de handboeien onverwijld schriftelijk aan een meerdere te melden, onder vermelding van de redenen die tot het gebruik van handboeien hebben geleid.

De politie heeft met het aanleggen van de handboeien inbreuk gepleegd op de onaantastbaarheid van het lichaam van verzoeker.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

V. Ten aanzien van het vasthouden in het politiebureau

Bevindingen

1. Ten slotte klaagt verzoeker er over dat de politie hem te lang in het politiebureau heeft vastgehouden. Hij berichtte dat hij na zijn verhoor nog enkele uren in een ophoudlokaal opgesloten is geweest tot de maximale termijn van zes uur bijna was bereikt. Verzoeker berichtte dat hij dat heeft geïnterpreteerd als treiterij van de politie.
2. De korpsbeheerder deelde mee dat verzoeker die dag om 10.10 uur was aangehouden en in het politiebureau om 12.00 uur werd voorgeleid voor de hulpofficier van justitie. Na zijn verhoor werd verzoeker om 14.45 uur in vrijheid gesteld, aldus de korpsbeheerder. Hij achtte verzoekers klacht op dit punt ongegrond.
3. Het proces-verbaal dat tegen verzoeker is opgemaakt vermeldt dat verzoeker op 22 april 2005 omstreeks 11.53 uur is verhoord als verdachte van de diefstal.

Beoordeling

4. Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen. In dit verband bepaalt het ten tijde van de onderzochte gedraging geldende artikel 61 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder D.) dat een verdachte niet langer dan zes uren voor verhoor mag worden opgehouden, met dien verstande dat niet wordt meegerekend de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens. De termijn van zes uren is een uiterste termijn en is bestemd voor verhoor. Als het verhoor binnen die termijn is beëindigd, zal dan ook onmiddellijk daarop een beslissing moeten worden genomen over de invrijheidstelling van de verdachte of over de toepassing van een ander dwangmiddel. Als het verhoor binnen de termijn van zes uren is beëindigd en geen van de vooromschreven beslissingen wordt genomen of er geen nader onderzoek wordt gedaan, met de resultaten waarvan de verdachte in een (nader) verhoor kan worden geconfronteerd, en daarmee de noodzaak tot het verhoor is komen te vervallen, moet de verdachte worden geacht niet meer "op openbaar (aan de wet ontleend) gezag" van zijn vrijheid beroofd te zijn.
5. Het staat vast dat verzoeker op 22 april 2005 om 11.53 uur is verhoord en daarbij een verklaring heeft afgelegd. Gelet op de inhoud van deze verklaring acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat het verhoor niet meer dan een uur heeft beslagen. Uit het

onderzoek is niet gebleken van nadere opsporingshandelingen en/of van een voornemen om verzoeker hierna nogmaals te verhoren. De totale insluitingsduur viel weliswaar binnen de wettelijk toegestane termijn, maar dat neemt niet weg dat de tijd tot zijn invrijheidstelling niet meer kan worden aangemerkt als "voor verhoor". Dit betekent dat er toentertijd geen rechtsgeldige reden meer was om verzoeker na zijn verhoor nog bijna twee uur vast te houden. Het is niet juist dat verzoeker pas om 14.45 uur in vrijheid is gesteld. De politie heeft hiermee gehandeld in strijd met het verbod op onrechtmatige vrijheidsbeneming.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost, is:

gegrond ten aanzien van:

het aanleggen van de handboeien, wegens inbreuk op de onaantastbaarheid van het lichaam;

het te lang vasthouden in het politiebureau, wegens strijd met het verbod op onrechtmatige vrijheidsbeneming;

en niet-gegrond ten aanzien van:

het aanmerken van verzoeker als verdachte;

het weigeren de machtiging tot binnentreden te tonen.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel ten aanzien van:

het weigeren verzoekers zaakwaarnemer te woord te staan.

Onderzoek

Op 30 november 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer W. te Eindhoven met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost (de burgemeester van Eindhoven), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd zes betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Geen van hen maakte van deze gelegenheid gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Noch verzoeker noch de korpsbeheerder gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift, ontvangen op 30 november 2005, met bijlagen.

Het klachtdossier van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost.

Standpunt van de beheerder van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost van 23 februari 2006, met bijlagen.

Aanvullende informatie van de korpsbeheerder van 26 april 2006, met bijlagen.

Reactie van verzoeker van 13 mei 2006.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

A. Binnentreden

1. Grondwet

Artikel 12

"1. Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

2. Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen.

3. Aan de bewoner wordt zo spoedig mogelijk een schriftelijk verslag van het binnentreden verstrekt. Indien het binnentreden in het belang van de nationale veiligheid of dat van de strafvordering heeft plaatsgevonden, kan volgens bij de wet te stellen regels de verstrekking van het verslag worden uitgesteld. In de bij de wet te bepalen gevallen kan de verstrekking achterwege worden gelaten, indien het belang van de nationale veiligheid zich tegen verstrekking blijvend verzet."

2. Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

3. Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten

Artikel 17

"1. Niemand mag worden onderworpen aan willekeurige of onwettige inmenging in zijn privé leven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling, noch aan onwettige aantasting van zijn eer en goede naam.

2. Een ieder heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting."

4. Algemene Wet op het Binnentreden

Artikel 1

"1. Degene die bij of krachtens de wet belast is met de opsporing van strafbare feiten of enig ander onderzoek, met de uitvoering van een wettelijk voorschrift of met het toezicht op de naleving daarvan, dan wel een bevoegdheid tot vrijheidsbeneming uitoefent, en uit dien hoofde in een woning binnentreedt, is verplicht zich voorafgaand te legitimeren en

mededeling te doen van het doel van het binnentreden. Indien twee of meer personen voor hetzelfde doel in een woning binnentreden, rusten deze verplichtingen slechts op degene die bij het binnentreden de leiding heeft.

2. Indien de naleving van de in het eerste lid bedoelde verplichtingen naar redelijke verwachting ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van personen of goederen, feitelijk onmogelijk is dan wel naar redelijke verwachting de strafvordering schaaft ten aanzien van misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, gelden deze verplichtingen slechts voor zover de naleving daarvan in die omstandigheden kan worden gevegd.

3. Een persoon in dienst van een bestuursorgaan die zich ingevolge het eerste lid legitimeert, toont een legitimatiebewijs dat is uitgegeven door of in opdracht van dat bestuursorgaan. Het legitimatiebewijs bevat een foto van de houder en vermeldt diens naam en hoedanigheid. Indien de veiligheid van de houder van het legitimatiebewijs vordert dat zijn identiteit verborgen blijft, kan in plaats van zijn naam zijn nummer worden vermeld.

4. De persoon, bedoeld in het eerste lid, die met toestemming van de bewoner wenst binnen te treden, vraagt voorafgaand aan het binnentreden diens toestemming. De toestemming moet blijken aan degene die wenst binnen te treden."

Artikel 2

"1. Voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is een schriftelijke machtiging vereist, tenzij en voor zover bij wet aan rechters, rechterlijke colleges, leden van het openbaar ministerie, burgemeesters, gerechtsdeurwaarders en belastingdeurwaarders de bevoegdheid is toegekend tot het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner. De machtiging wordt zo mogelijk getoond.

2. Onze Minister van Justitie stelt het model van deze machtiging vast.

3. Een schriftelijke machtiging als bedoeld in het eerste lid is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnengetreden."

Artikel 9

"Degene die bevoegd is zonder toestemming van de bewoner binnen te treden, kan zich de toegang tot of de doorgang in de woning verschaffen, voor zover het doel van het binnentreden dit redelijkerwijs vereist. Hij kan daartoe zo nodig de hulp van de sterke arm inroepen."

Artikel 11, tweede lid

"2. Een afschrift van het verslag wordt uiterlijk op de vierde dag na die waarop in de woning is binnentreden, aan de bewoner uitgereikt of toegezonden. Indien het doel waartoe wordt binnentreden daartoe noodzaakt, kan de uitreiking of de toezending aan de bewoner worden uitgesteld. Uitreiking of toezending geschiedt in dat geval, zodra het belang van dit doel dit toelaat. Indien het niet mogelijk is dit afschrift uit te reiken of toe te zenden, houdt degene aan wie overeenkomstig het eerste lid het verslag is toegezonden dan wel degene die zijn bevoegdheid zonder machtiging binnen te treden heeft uitgeoefend, het afschrift gedurende zes maanden voor de bewoner beschikbaar."

5. Memorie van Toelichting bij de Algemene wet op het binnentreden, Tweede Kamer, vergaderjaar 1984-1985, 19 073, nrs. 1-3, bladzijde 21

"Bewoner is degene die een woning als zodanig gebruikt. Het karakter van de onschendbaarheid van de woning als individueel recht brengt naar ons oordeel mee, dat, indien meer personen gezamenlijk een ruimte als hun woning gebruiken, ieder van hen in beginsel de bescherming van het huisrecht geniet. Het komt er niet op aan of men huurder of eigenaar van de ruimte is. In beginsel is ieder lid van de huishouding als bewoner gerechtigd de toegang tot de woning aan derden te ontzeggen."

6. Handboek strafzaken (december 2003), hoofdstuk 13, bladzijde 6, 7 en 11

"13.5.3 Wie is 'bewoner'?"

Bewoner is degene die een verblijf in gebruik heeft als woning. (...) ook indien er sprake is van één woning zijn er vaak meerdere bewoners; veel mensen leven immers in een of ander samenlevingsverband. In het algemeen wordt aangenomen dat het verbod tot binnentreden van de ene bewoner prevaleert boven de toestemming van de andere bewoner.

(...)

13.5.5.c Kan de toestemming tot binnentreden worden ingetrokken?

Evenals onder het regiem van het vervallen artikel 120 Sv behoudt de bewoner die de toestemming tot binnentreden heeft gegeven, het recht om de ambtenaar de verdere aanwezigheid in de woning te ontzeggen. De binnentreders dient dan te vertrekken, tenzij hij in het bezit is van een machtiging tot binnentreden en derhalve ook zonder toestemming in de woning mag verblijven."

B. Verdenking

Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid

"1. Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Dit artikel stelt aan de mate van verdenking niet de eis van een 'ernstig' vermoeden, maar eist wèl dat het vermoeden van schuld (het 'gedaan hebben') moet steunen op feiten of omstandigheden en dat dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten 'redelijk' dient te zijn, dat wil zeggen" niet enkel in de oogen van den opsporingsambtenaar doch redelijk op zichzelf" (Memorie van Toelichting). Een redelijk vermoeden alleen op basis van subjectief inzicht is niet voldoende.

Artikel 53, eerste lid

"In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden."

Uitspraken van de Hoge Raad

HR 14 januari 2005, NJ 2005/346

"4.3.2 Vooropgesteld zij dat de gewezen verdachte op grond van art. 6:162 BW schadevergoeding ter zake van het toepassen van strafvorderlijke dwangmiddelen kan vorderen, indien uit de stukken betreffende de niet met een bewezenverklaring geëindigde strafzaak van de onschuld van de verdachte en alsdan van het achteraf bezien ongefundeerd zijn van de verdenking blijkt, zodat hij ten onrechte als verdachte is aangemerkt."

HR 29 april 1994, NJ 1995/727

"3.5.2. Voorlopige hechtenis is onrechtmatig indien zij is ondergaan ingevolge een bevel dat is verleend in strijd met de wet (bijv. wanneer de gronden voor voorlopige hechtenis niet aanwezig waren) dan wel met veronachtzaming van fundamentele vereisten, zoals het horen van de verdachte waar dat is voorgeschreven (vgl. HR 12 februari 1993, NJ 1993, 524). Buiten deze gevallen is voorlopige hechtenis in beginsel rechtmatig, omdat zij wordt gerechtvaardigd door het bestaan van verdenking, dat wil zeggen dat uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig feit voortvloeit. Zulks is slechts anders indien achteraf uit het strafdossier - uit de einduitspraak of anderszins - blijkt dat de verdenking ten onrechte heeft bestaan (vgl. HR 26 januari 1990, NJ 1990, 794 en HR 23 november 1990, NJ 1991, 92)."

C. Boeien

In artikel 22, eerste lid van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (Besluit van 8 april 1994; Stb. 275, in werking getreden op 1 april 1994) is bepaald dat de ambtenaar een persoon die rechtens van zijn

vrijheid beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen.

De leden 2 en 3 van dit artikel luiden als volgt:

"2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

In artikel 22 van de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen. In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omleggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant), een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon moet worden gedacht aan het gedrag van de arrestant, mogelijke eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan voor moeilijkheden moest worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor betrokkene was aangehouden.

In artikel 23 van de Ambtsinstructie is opgenomen dat de ambtenaar die gebruik heeft gemaakt van handboeien tijdens het vervoer, dit onverwijld schriftelijk aan een meerdere moet melden, onder vermelding van de redenen die tot het gebruik van handboeien hebben geleid.

D. Ophouden

Artikel 61, eerste tot en met derde lid

"1. Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de

verdachte gehoord.

2. Indien de ophouding met het oog op het vaststellen van de identiteit plaatsvindt, kan ten aanzien van een verdachte ten aanzien van wie verdenking bestaat terzake van een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten de in het eerste lid genoemde termijn van zes uren, op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, in het belang van het onderzoek eenmaal met ten hoogste zes uren worden verlengd.

3. Voor de berekening van de in het eerste en tweede lid bedoelde termijnen wordt de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet meegerekend."

E. Opiumwet

Artikel 9

"1. De opsporingsambtenaren hebben, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is, toegang:

a. tot de vervoermiddelen, met inbegrip van woongedeelten, waarvan hun bekend is, of waarvan redelijkerwijze door hen kan worden vermoed, dat daarmee ingevoerd of vervoerd worden of dat daarin, daarop of daaraan bewaard worden of aanwezig zijn middelen als bedoeld in lijst I of II;

b. tot de plaatsen, waar een overtreding van deze wet gepleegd wordt of waar redelijkerwijze vermoed kan worden, dat zodanige overtreding gepleegd wordt.

2. Zij zijn bevoegd een persoon, verdacht van een bij deze wet als misdrijf strafbaar gesteld feit, bij het bestaan van ernstige bezwaren tegen deze, aan de kleding te onderzoeken.

3. Zij zijn te allen tijde bevoegd tot inbeslagneming van daarvoor vatbare voorwerpen. Zij kunnen daartoe hun uitlevering vorderen.

4. De officier van justitie of de hulpofficier van justitie voor wie de verdachte wordt geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden is bevoegd een persoon die zojuist binnen het grondgebied van Nederland is binnengekomen of die op het punt staat dit grondgebied te verlaten, en die is aangehouden terzake van een bij deze wet als misdrijf strafbaar gesteld feit, een vordering te geven tot medewerking aan een urineonderzoek, gericht op het aantonen van de aanwezigheid in het lichaam van middelen als bedoeld in lijst I of II."